

प्रश्न-पत्र की योजना

कक्षा – वरिष्ठोपाध्याय:
विषय – निम्बार्कदर्शनम्
अवधि – 3 घण्टे 15 मिनट

पूर्णांक – 80

1. उद्देश्य हेतु अंकभार –

क्र.सं.	उद्देश्य	अंकभार	प्रतिशत
1.	ज्ञान	21	26.25
2.	अवबोध	20	25.00
3.	अभिव्यक्ति	27	33.75
4.	मौलिकता	12	15.00
योग		80	100%

2. प्रश्नों के प्रकारवार अंकभार –

क्र. सं.	प्रश्नों का प्रकार	प्रश्नों की संख्या	अंक प्रति प्रश्न	कुल अंक प्रतिशत	प्रतिशत प्रश्नों का	संभावित समय
1.	वस्तुनिष्ठ	12	1	15	24	20
2.	अतिलघूत्तरात्मक	18	1	22.5	36	25
3.	लघूत्तरात्मक	13	2	32.5	26	45
4.	दीर्घउत्तरीय प्रश्न	4	3	15	8	50
5.	निबंधात्मक	3	4	15	6	55
योग		50		100%	100	195

3. विषय वस्तु का अंकभार –

क्र.सं.	विषय वस्तु	अंकभार	प्रतिशत
1.	वेदान्तदशश्लोकी	40	50%
2.	द्वैताद्वैतविवेकः	40	50%

प्रश्न-पत्रस्य नीलपत्रम् (ब्ल्यू प्रिन्ट)

कक्षा —वरिष्ठोपाध्यायः

विषय :—निम्बार्कदर्शनम्

पूर्णांकाः — 80

क्र. सं.	उद्देश्य इकाई/उप इकाई	ज्ञान					अवबोध					ज्ञानोपयोग/अभिव्यक्ति					कौशल/मौलिकता					योग
		वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघूत्तरात्मक	दीर्घोत्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघूत्तरात्मक	दीर्घोत्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघूत्तरात्मक	दीर्घोत्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघूत्तरात्मक	दीर्घोत्तरीय	निबन्धात्मक	
1.	वेदान्तदशश्लोकी	7(1)		14(7)				3(1)		6(2)			6(1)								4(1)	40(13)
2.	द्वैताद्वैतविवेकः						5(-)	6(-)					3(-)	12(6)	6(2)						8(2)	40(10)
	योग	7(1)		14(7)			5(-)	9(1)		6(2)			9(1)	12(6)	6(2)						12(3)	80(23)

विकल्प-योजना :- प्र.सं. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 प्रश्नेषुं एक आंतरिकविकल्पः अस्ति।

अवधेयम्— कोष्ठकाद् बहिः संख्या अंकबोधिका आंतरिकसंख्या प्रश्नबोधिका।

हस्ताक्षरम्

प्रश्न-पत्र-योजना

कक्षा – वरिष्ठोपाध्यायः

विषय – निम्बार्कदर्शनम्

अवधि – 3 घण्टे 15 मिनट (सपाद होरात्रयम्)

पूर्णांकाः – 80

1. उद्देश्यानाम् अंकभारः –

क्र.सं.	उद्देश्यम्	अंकभारः	प्रतिशतम्
1.	उद्देश्यम्	21	26.25
2.	ज्ञानम्	20	25.00
3.	अवबोधः	27	33.75
4.	अभिव्यक्तिः	12	15.00
योग		80	100%

2. प्रश्नानां प्रकारानुसारम् अंकभारः –

क्र.सं.	प्रश्नानां प्रकाराः	प्रश्नानां संख्याः	प्रतिप्रश्नम् अंकाः	कुल-अंकाः%	प्रश्नानां प्रतिशतम्	सम्भावित-समयः
1.	वस्तुनिष्ठ-प्रश्नाः	12	1	15	24	20
2.	अतिलघूत्तरात्मक-प्रश्नाः	18	1	22.5	36	25
3.	लघूत्तरात्मक-प्रश्नाः	13	2	32.5	26	45
4.	दीर्घउत्तरीय प्रश्न	4	3	15	8	50
5.	निबंधात्मक-प्रश्नाः	3	4	15	6	55
योगः		50		100%	100	195

3. विषयवस्तूनाम् अंकभारः –

क्र.सं.	विषयवस्तूनि	अंकभारः	प्रतिशतम्
1.	वेदान्तदशश्लोकी	40	50%
2.	द्वैताद्वैतविवेकः	40	50%

प्रश्न-पत्रस्य नीलपत्रम् (ब्ल्यू प्रिन्ट)

कक्षा —वरिष्ठोपाध्यायः

विषय :—निम्बार्कदर्शनम्

पूर्णांकाः — 80

क्र. सं.	उद्देश्यविधा: / उपविधा:	ज्ञानम्					अवबोधः					ज्ञानोपयोगः/ अभिव्यक्तिः					कौशलम्/ मौलिकता					योगः
		वस्तुनिष्ठः	अति. लघु	लघूत्तरात्मकः	दीर्घोत्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अति. लघु	लघूत्तरात्मकः	दीर्घोत्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अति. लघु	लघूत्तरात्मकः	दीर्घोत्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अति. लघु	लघूत्तरात्मकः	दीर्घोत्तरीयः	निबन्धात्मकः	
1.	वेदान्तदशश्लोकी	7(1)		14(7)				3(1)		6(2)			6(1)								4(1)	40(13)
2.	द्वैताद्वैतविवेकः						5(-)	6(-)					3(-)	12(6)	6(2)						8(2)	40(10)
	योगः	7(1)		14(7)			5(-)	9(1)		6(2)			9(1)	12(6)	6(2)						12(3)	80(23)

विकल्प-योजना :- 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 प्रश्नेषु एक आंतरिकविकल्पः अस्ति ।

अवधेयम्— कोष्ठकाद् बहिः संख्या अंकबोधिका आंतरिकसंख्या च प्रश्नबोधिका ।

हस्ताक्षरम्

नामांक:

--	--	--	--	--	--	--

No of Question :- 23

No of Printing pages :-

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2023
निम्बार्कदर्शनम्, कोड-53

समय : 3:15 होरा:

पूर्णांका : 80

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

1. परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामांकाः अनिवार्यतः लेख्याः ।
2. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
3. सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि ।
4. येषु प्रश्नेषु आन्तरिकभागाः सन्ति, ते सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीयाः ।
5. सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः ।

माडॅल प्रश्न पत्र (आदर्शप्रश्नपत्रम्)
वरिष्ठोपाध्यायः, परीक्षा-2023
निम्बार्कदर्शनम् कोड-53

समयः .3:15 होराः

पूर्णाङ्का :- 80

(खण्ड-अ)

1. वस्तुनिष्ठप्रश्नाः

(i) द्वैताद्वैतमतमस्ति-

(अ) रामानुजस्य (ब) वल्लभस्य

(स) निम्बार्कस्य (द) शङ्करस्य

1

(ii) निम्बार्कसम्प्रदाये कस्य देवस्य अर्चना वर्तते ?

(अ) महादेवस्य (ब) कृष्णस्य

(स) रामस्य (द) ब्रह्मणः

1

(iii) परशुरामदेवाचार्येण वशीकृतः -

(अ) औरंगजेबः (ब) शास्तिखानः

(स) शेरशाहसूरी (द) मस्तिङ्शाहः

1

(iv) 'त्रयोदशाक्षरोमन्त्रः -

(अ) जङ्घे पातु (ब) जानुनी पातु

(स) सर्वाङ्ग पातु (द) उरु पातु ।

1

(v) राजस्थाने निम्बार्कसम्प्रदायस्य प्रमुख-पीठमस्ति-

(अ) जयपुरमण्डले (ब) उदयपुरमण्डले

(स) अजयमेरूमण्डले (द) अलवरमण्डले

1

(vi) विशिष्टाद्वैतसिद्धान्तः वर्तते-

(अ) वल्लभसम्प्रदायस्य (ब) निम्बार्कसम्प्रदायस्य

(स) रामानुजसम्प्रदायस्य (द) मध्वसम्प्रदायस्य

1

(vii) द्वादशार्णात्मको विष्णुः -

(अ) उत्तरे मां अवतु (ब) वायव्ये मां अवतु

(स) वारुणे मां अवतु (द) दक्षिणे मां अवतु

1

- (viii) परशुरामदेवाचार्यस्य तपःस्थली वर्तते—
 (अ) वृन्दावने (ब) पुष्करे
 (स) निम्बार्कपीठे (द) उदयपुरे 1
- (ix) 'निम्बार्कः कस्य' अवतारः ?
 (अ) सुदर्शनस्य (ब) शिवस्य
 (स) हनुमतः (द) गणेशस्य 1
- (x) गीतायां कति अध्यायाः ? 1
 (अ) 15 (ब) 18
 (स) 20 (द) 25
- (xi) निम्बार्काचार्यस्य गुरुः— 1
 (अ) कृष्णः (ब) नारदः
 (स) उद्धवः (द) शिवः
- (xii) निम्बार्कशब्दस्य अर्थोऽस्ति— 1
 (अ) पिप्पलस्य अर्कः (ब) निम्बस्य अर्कः
 (स.) औदुम्बरस्यार्कः (द) अर्कस्यार्कः

2. रिक्तस्थानानि पूरयत ।

- (i) शरीर—संयोग योग्यम् । 1
 (ii) त्रिगुणात्मकं प्रकृतिपरिणामरूपं भूतसंघात । 1
 (iii) एषोऽणु चेतसा वेदितव्यः । 1
 (iv) तस्याऽयं नहि श्रुतिः भेदस्वरूपोऽस्ति । 1
 (v) भेदाभेद भेदपदार्थं न्यायादिमतम् । 1
 (vi) अथभावरूपोऽपि सः अतिचेत उच्यते । 1

3. अतिलघूत्तरात्मक प्रश्नाः

- (i) 'सजलजलदनीलम्' अस्य पदस्य समासविग्रहं दर्शयत । 1
 (ii) वेदान्तदशःश्लोकीग्रन्थस्य प्रणेता कः ? 1
 (iii) अद्वैतपदार्थस्वरूपं लिखत । 1
 (iv) दशःश्लोकीमतानुसारं पदार्थत्रयं किम् ? 1
 (v) चेतनाचेतनयोः को भेदः ? 1
 (vi) वेदान्ततत्त्वसुधाव्याख्यायाः रचनाकारः कः ? 1
 (vii) विसृज्य' इति पदे प्रकृतिप्रत्ययौ लिखत । 1
 (viii) चेतनपदार्थस्य भेदान् लिखत 1
 (ix) द्वैताद्वैतविवेकस्य रचयिता कः ? 1
 (x) विशिष्टाद्वैतसिद्धान्तस्य प्रवर्तकः कः ? 1
 (xi) निम्बार्काचार्यस्य सिद्धान्तः कः ? 1
 (xii) लिंगशरीरस्य लक्षणं किम् ? 1

(खण्ड—ब)

4. निम्बार्कमते कानि तत्त्वानि ? तेषां नामानि लिखत । 2
5. सर्वं हि विज्ञानमतो—इति श्लोकं पूरयत । 2
6. के पञ्चसूनाः? नामानि लिखत । 2
7. के आततायिनः ? 2
8. स्थितप्रज्ञः कः उच्यते ? 2
9. अर्घ्यसम्पादनविधिं वर्णयत । 2
10. फुल्लेन्दीवरकान्तिम्.....इति पद्यं पूरयत । 2
11. के पञ्चोपचाराः? लिखत । 2
12. ब्रह्मणः लक्षणं किम् ? 2
13. ईश्वरजीवयोः को भेदः ? 2
14. गीतायाः वक्ताश्रोतारौ कौ ? 2
15. तत्त्वसारप्रकाशिन्याः मंगलाचरणं लिखत । 2
16. दशश्लोकीग्रन्थस्य प्रथमश्लोकमुपस्थापयत । 2

(खण्ड—स)

17. निम्बार्कमतानुसारं प्राकृतत्वं किम्? 3

अथवा

पदार्थः कतिविधः ? परस्परं कीदृशः सम्बन्धः?

18. वेदान्तदशश्लोकी ग्रन्थानुसारं ब्रह्मस्वरूपं लिखत । 3

अथवा

ईश्वरजीवयोरप्राकृतेन सह वैधर्म्यं द्वैतादैत—विवेकानुसारं लिखत ।

19. यन्त्रपूजायां षष्ठावरणे केषां देवानां पूजनं भवति? साधु प्रतिपादयत । 3

अथवा

विशेषपूजाविधौ आरार्तिपुष्पाञ्जलिमन्त्रौ लिखत ।

20. वेदान्तदशश्लोकीग्रन्थानुसारं जीवस्वरूपं लिखत । 3

अथवा

आद्यनिम्बार्काचार्यस्य जीवनवृत्तं रचनापरिचयं च लिखत ।

(खण्ड—स)

21. द्वैताद्वैतग्रन्थस्य लेखकः कः ? तेषां परिचयो विधेयः ।

अथवा

व्रतादिविषये स्पर्शवेधसिद्धान्तः लेख्यः ।

4

22. नान्यागतिः कृष्णपदारविन्दात् सन्दृश्यते ब्रह्माशिवादिवन्दितात् । 4

भवतेच्छयोपात्त सुचिन्त्य विग्रहादविचिन्त्यशक्तेरविचिन्त्यसीशयात् ॥

पद्यानुसारं प्रपत्तिस्वरूपं संविशदं लिखत ।

अथवा

वेणुवाद्यमहोल्लास-कृतहुङ्कारनिःस्वनैः ।

सवत्सैरुन्मुखैः शश्वद् गोकुलैरभिवीक्षितम् ॥

पद्यमिदं सम्यग् व्याख्यायताम् ।

23. श्रीराधाकृष्णयोः भक्तिस्वरूपम् उपस्थापयत । 4

अथवा

अधोनिर्दिष्टेषु गोपालनामसु द्वयोः टिप्पण्यौ लिखत ।

(क) यमलार्जुनमुक्तिदः (ख) वामनः

(ग) त्रिविक्रमः (घ) द्रौपदीमानरक्षकः ।